

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 20/2022-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou MULARČÍK A PARTNERI, s. r. o., Námestie Martina Benku 15, Bratislava, IČO 36 860 522, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Mularčík, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tost 32/2021 zo 16. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tost 32/2021 zo 16. júna 2021 **bo lo p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 9 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tost 32/2021 zo 16. júna 2021 **sa z r u š u j e** a vec **sa v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **707,45 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkové okolnosti veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. augusta 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), bližšie nešpecifikovaného základného práva podľa čl. 46

ústavy, bližšie nešpecifikovaného základného práva podľa čl. 50 ústavy a taktiež bližšie nešpecifikovaného čiastkového práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru a napokon práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 9 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhoval napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť, pričom najvyššiemu súdu navrhuje prikázať, aby ho bezodkladne prepustil z väzby na slobodu. Zároveň žiadal priznanie trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku však bližšie nešpecifikoval.

2. Ústavná sťažnosť bola pôvodne pridelená sudcovi ústavného súdu Milošovi Maďarovi ako sudcovi spravodajcovi. Po jeho vylúčení z konania a rozhodovania o tejto ústavnej sťažnosti sa stal novým sudcom spravodajcom Ladislav Dudíťš, ktorý bol zároveň zvolený za predsedu senátu (podrobnejšie v uznesení č. k. I. ÚS 20/2022-26, body 2 a 3).

3. Z ústavnej sťažnosti, ako aj jej príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ je trestne stíhaný vo veci vedenej na Prezídium Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúre, odbore Západ, 3. oddelení vyšetrovania pod ČVS: PPZ-44/NKA-ZA3-2021, ktorá v čase podania ústavnej sťažnosti bola vedená pod ČVS: PPZ-16/NKA-ZA3-2021, a to pre zločin podplácania podľa § 333 ods. 1 a 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, a to na skutkovom základe uvedenom vo výrokovvej časti predmetného uznesenia.

4. Sťažovateľ bol uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) č. k. 4 Tp 14/2021 z 22. mája 2021 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

5. Proti uzneseniu špecializovaného súdu o vzatí do väzby podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

6. Pre úplnosť je potrebné dodať, že uznesením špecializovaného súdu č. k. 4 Tp 14/2021 z 20. septembra 2021 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 Tost 56/2021 z 28. septembra 2021 bolo vyhovené žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, a teda sťažovateľ už v súčasnej dobe nie je väzobne stíhaný.

7. Ústavná sťažnosť bola uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 20/2022-26 z 18. januára 2022 prijatá na ďalšie konanie, a to v rozsahu možného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 9 ods. 1 medzinárodného paktu namietaným postupom, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Argumentáciu sťažovateľa proti namietanému postupu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je v podstatných bodoch možné zhrnúť takto:

a) Najvyšší súd nepostupoval zákonne a spravodlivo, čím došlo k zásahu do práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie a práva na obhajobu, a taktiež najvyšší súd nepostupoval zákonne, čím došlo k zásahu do jeho práva na osobnú slobodu.

b) Vo vzťahu k prvej materiálnej podmienke väzby, a teda dôvodnosti vedeného trestného stíhania, sťažovateľ namieta, že najvyšší súd ustálil jej prítomnosť bez toho, aby sa vôbec zaoberal tým, či skutková veta tak, ako je formulovaná v uznesení o vznesení obvinenia, spĺňa náležitosti kladené na identifikáciu skutku tak, aby bol opísaný spôsobom, ktorý vylúči jeho zameniteľnosť s iným konaním. Uvedené sťažovateľ argumentuje zároveň potrebou zachovania totožnosti skutku počas celého priebehu trestného konania.

c) Vo vzťahu k dôvodnosti vedeného trestného stíhania sťažovateľ ďalej namieta, že obvinenie proti jeho osobe je založené výhradne na výpovediach osôb, ktoré vystupujú v iných konaniach v postavení spolupracujúcich obvinených, pričom tieto výpovede nemajú vo vzťahu k sťažovateľovi logickú následnosť, ale dokonca si navzájom odporujú až sa popierajú. Žiadne iné dôkazy, a to ani nepriame, nepotvrdzujú výpovede svedkov [REDACTED] a [REDACTED] vo vzťahu k sťažovateľovi, pričom sudkyňa pre prípravné konanie, ako ani najvyšší súd neprihliadali pri rozhodovaní na silný ekonomický záujem svedka [REDACTED], ktorý sa prenáša aj na osobu svedka [REDACTED], keďže bol jeho právnym zástupcom.

d) Vo vzťahu k samotnému dôvodu kolúznej väzby sťažovateľ namieta, že najvyšší súd sa nezaoberal existenciou konkrétnych skutočností odôvodňujúcich ustálenie jej dôvodnosti. Najvyšší súd tým aproboval postup a rozhodnutie, na základe ktorého je sťažovateľ držaný vo väzbe bez ustálenia konkrétnych skutočností odôvodňujúcich trvanie jeho väzby.

e) Najvyšší súd podľa názoru sťažovateľa obrátil dosiaľ zaužívanú aplikačnú prax, keď uviedol, že orgány činné v trestnom konaní a súd už nie sú povinné zisťovať a ustáliť konkrétne skutočnosti zakladajúce dôvody väzby. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd založil prezumpciu dôvodov kolúznej väzby tým, že podľa jeho právneho názoru sú tieto dôvody dané, ak nemožno vylúčiť kolúzne konanie stíhaných osôb. Najvyšší súd tak postavil sťažovateľa do pozície, keď má práve sťažovateľ dokazovať, že dôvody väzby nie sú v jeho prípade dané, čo považuje za absolútne neprijateľné a zároveň ústavne neudržateľné.

f) Sudkyňa pre prípravné konanie odôvodnila kolúznu väzbu sťažovateľa potrebou vypočuť ako svedkov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]. Sťažovateľ uvádza, že s uvedenými osobami sa nikdy nestretol, sám navrhol, aby boli títo svedkovia vypočutí a toto aj urgoval u vyšetrovateľa. V návrhu na vzatie do väzby nie je uvedené, čo sa má z výsluchov týchto osôb zistiť, k akým skutočnostiam sa majú vyjadriť a či vôbec existuje reálna obava, že by ich mohol sťažovateľ akýmkoľvek spôsobom ovplyvňovať. V tomto prípade sudkyňa pre prípravné konanie uviedla mená osôb, ktoré je potrebné v konaní vypočuť, a odôvodnila tým kolúznu väzbu sťažovateľa, avšak z ničoho nevyplýva, že by sťažovateľ mohol na tieto osoby kolúzne pôsobiť.

g) V uznesení špecializovaného súdu o vzatí do väzby, ako aj v napadnutom uznesení najvyššieho súdu nie je poukázané na žiadne konkrétne kolúzne konanie sťažovateľa, pričom obavu z kolúzneho konania odôvodnil najvyšší súd práve charakterom skutku bez toho, aby k tomu pristúpili ďalšie konkrétne skutočnosti.

9. Zo skutočností uvedených v predošlom bode potom sťažovateľ jednotlivo, ako aj v ich vzájomnom súhrne vyvodil, že boli porušené ním označené základné práva a slobody, resp. jeho ľudské práva a základné slobody.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

10. K ústavnej sťažnosti predložil najvyšší súd vyjadrenie svojej podpredsedníčky JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. (ďalej len „podpredsedníčka najvyššieho súdu“), ako aj vyjadrenie predsedníčky senátu najvyššieho súdu JUDr. Dany Wänkeovej (ďalej len „predsedníčka senátu“).

11. Predsedníčka senátu v celom rozsahu poukazuje na obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia. Vo vzťahu k dôvodom kolúznej väzby uvádza, že spočívali v kontaktoch obvineného s členmi zločineckej skupiny zabezpečujúcej reštitúcie na pozemkovom fonde a taktiež v potrebe vypočutia svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Obvinení (teda okrem [REDAKOVANÉ] aj [REDAKOVANÉ]) sa dlhodobejšie venovali obchodu s nehnuteľnosťami, z čoho najvyšší súd vyvodil ich kontakt na zamestnancov regionálnych odborov Slovenského pozemkového fondu či svedkov tejto trestnej činnosti, ktorých potreba výsluchu vyvstane. Keďže sa predpokladal aj výsluch členov rady fondu, z uvedenej skutočnosti vyplynula obava, že obvinený by tieto osoby mohol kontaktovať a nabádať ich k výpovediam. Keďže najvyšší súd rozhodoval o väzbe v počiatočných štádiách trestného konania, okruh svedkov, ako aj ďalších osôb zapojených do tejto trestnej činnosti nemusel byť definitívny. Nebolo preto možné identifikovať všetky osoby, ktorých výsluchy pripadali do úvahy. Na kolúznu väzbu pritom postačuje dôvodná obava, a nie dokonané konanie obvineného.

12. Vyjadrenie podpredsedníčky najvyššieho súdu dopĺňa vyjadrenie predsedníčky senátu vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa, keď podľa jej názoru súdy oboch stupňov venovali predmetnej otázke dostatočnú pozornosť, a to aj vo vzťahu k námietkam spochybňujúcim výpovede tzv. kajúcnikov. Podľa vyjadrenia podpredsedníčky najvyššieho súdu možno väzobné stíhanie osoby v počiatočnom štádiu odôvodňovať aj druhom, resp. charakterom stíhanej trestnej činnosti. Ak mal obvinený za úplatok vybaviť mimosúdne urovanie reštitučného sporu, môže sa rovnakým spôsobom snažiť ovplyvniť priebeh svojho trestného konania, ktoré sa ho bytostne dotýka.

III.2. Replika sťažovateľa:

13. V úvode repliky sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že okruh jeho sťažnostných námietok spočíva v neexistencii prvej, ako aj druhej materiálnej podmienky väzby, a teda namieta, že v prípade jeho väzobného stíhania absentovala nielen dôvodnosť trestného stíhania, ale rovnako nebol daný ani dôvod kolúznej väzby.

14. Podľa názoru sťažovateľa predsedníčka senátu vo svojom vyjadrení iba všeobecne odkázala na odôvodnenie napadnutého uznesenia bez toho, aby sa vyjadrila k námietkam vzťahujúcim sa na dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa. Túto skutočnosť sa pokúšala konvalidovať podpredsedníčka najvyššieho súdu vyjadrením, podľa ktorého obsahu je presvedčená, že súdy oboch stupňov venovali tejto otázke dostatočnú pozornosť, čím však k dôvodnosti alebo

nedôvodnosti jeho trestného stíhania ani v rámci konania pred ústavným súdom neposkytla žiadnu odpoveď.

15. Vo vzťahu k naplneniu dôvodu kolúzne väzby predsedníčka senátu poukazuje na domnelé kontakty sťažovateľa s členmi zločineckej skupiny, pričom však žiadnym spôsobom nekonkretizuje konkrétne osoby, rozsah týchto kontaktov, ako ani povahu obavy z nich vyplývajúcej vo vzťahu k napĺňaniu účelu trestného konania. Sťažovateľ opätovne zdôrazňuje, že mu nebolo vznesené obvinenie za členstvo, ako ani akúkoľvek inú participáciu na činnosti zločineckej skupiny.

16. Vo vzťahu k potrebe vypočutia svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] predsedníčka senátu vo svojom vyjadrení, ako aj v odôvodnení napadnutého uznesenia neuviedla, čo sa malo z výsluchov týchto svedkov zistiť, k akým skutočnostiam sa mali títo svedkovia vyjadriť, a teda či vôbec existuje, resp. existovala reálna obava, že by ich sťažovateľ mohol v tomto trestnom konaní ovplyvňovať. Osoby z regionálnych odborov Slovenského pozemkového fondu či iných svedkov trestnej činnosti, ktorých potreba výsluchu mala v ďalšom priebehu trestného konania vyvstať, predsedníčka senátu bližšie nešpecifikovala. Aj z uvedeného je zrejmé, že o takých osobách v čase rozhodnutia o väzbe nemala žiadnu vedomosť. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení taktiež namieta, že kolúzna väzba nemôže byť odôvodňovaná ani potrebou stotožnenia ďalších nájomných a reštitučných konaní, na ktorých sťažovateľ mohol participovať, z ktorých dôvodov mohol k výpovediam nabádať členov rady fondu.

17. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení ďalej uvádza, že k naplneniu dôvodu kolúzne väzby síce postačuje dôvodná obava, a nie dokonané konanie obvineného, túto obavu však v žiadnom prípade nemožno vyvodzovať z abstraktných úvah, ale výlučne z konkrétnych skutkových okolností týkajúcich sa prejednávanej veci. V opačnom prípade by väzba predstavovala obligatórny inštitút procesného donútenia.

18. V ďalších častiach vyjadrenia sťažovateľ argumentuje dôvodmi, pre ktoré na posúdenie jeho ústavnej sťažnosti nie je možné aplikovať uznesenia ústavného súdu vydané pod sp. zn. IV. ÚS 532/2021 a II. ÚS 246/2021, na ktoré poukázala podpredsedníčka najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení.

19. Vo vzťahu k posúdeniu dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľ prioritne nenamieta možnosť jeho odôvodnenia aj prostredníctvom výpovedí tzv. kajúcnikov, namieta však, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia, ako aj jemu predchádzajúceho uznesenia špecializovaného súdu nevyplýva, prostredníctvom ktorých skutočností uvádzaných vo výpovediach týchto kajúcnikov všeobecné súdy ustálili existenciu prvej materiálnej podmienky väzby. Sťažovateľ namieta, že akékoľvek skutočnosti vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania najvyšší súd v rámci napadnutého uznesenia uvádza, tieto sú formulované vo všeobecnej rovine, pričom ich nie je bez ďalšieho možné pričítať jeho osobe. Z uvedeného vyplýva, že najvyšší súd paušálne odôvodnenie vzatia sťažovateľa do väzby zahrnul do všeobecných fráz týkajúcich sa iných obvinených, a to aj vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania ako prvej materiálnej podmienke väzby, ktorú na niektorých miestach odôvodnenia napadnutého uznesenia navyše stotožnil s formálnou podmienkou väzby spočívajúcou vo vydaní uznesenia o vznesení obvinenia.

20. V úplnom závere svojho vyjadrenia sťažovateľ poukazuje na nezákonnosť začatia trestného stíhania v jeho trestnej veci, pričom namieta, že najvyšší súd sa otázkou zákonnosti uznesenia

o začatí trestného stíhania vôbec nezaoberal. V konkrétnom poukazuje na skutočnosť, že pred vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania z 26. marca 2021 sa v spise nenachádzali také dôkazy, na základe ktorých by bolo možné vymedziť popis skutku spôsobom uvedeným v predmetnom uznesení. Sťažovateľ si je vedomý, že obsahom ústavnej sťažnosti nie je návrh na preskúmanie postupu všeobecných súdov pri skúmaní zákonnosti uznesenia o začatí trestného stíhania a uznesenia o vznesení obvinenia, na tieto skutočnosti však sťažovateľ poukazuje z dôvodu, aby preukázal, že najvyšší súd pri posudzovaní prvej materiálnej podmienky väzby tieto okolnosti neskúmal vôbec a rozhodol len na základe všeobecných a fráзовitých odkazov na existenciu ich papierovej formy, ako aj formálnym odkazom na vykonané výsluchy, avšak bez akéhokoľvek materiálneho posúdenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

21. Predmetom posúdenia ústavným súdom bola otázka, či v rozsahu sťažnostných námietok uvedených v bode 8 najvyšší súd namietaným postupom, ako aj prostredníctvom napadnutého uznesenia zasiahol do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu vyplývajúceho z ústavy, resp. práva na slobodu a osobnú bezpečnosť garantovaného medzinárodným paktom.

22. Právo na osobnú slobodu je okrem čl. 17 ústavy garantované taktiež prostredníctvom súbežne označeného práva na slobodu a osobnú bezpečnosť vyplývajúceho z čl. 9 dohovoru. Z materiálneho hľadiska nemožno medzi obsahom oboch označených práv vnímať akékoľvek rozdiely, ktoré by determinovali požiadavku separátneho skúmania ich namietaného porušenia zo strany ústavného súdu. Ústavný súd už vo svojej judikatúre opakovaně konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení. Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Ústavne konformné uplatnenie zabezpečovacieho (nie sankčného) inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto zabezpečovacieho inštitútu. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (porovnaj napr. I. ÚS 31/2010, II. ÚS 349/2013, III. ÚS 271/07, IV. ÚS 361/09). Zároveň je potrebné dodať, že nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia o väzbe, ktoré neposkytuje odpovede na všetky relevantné otázky, resp. námietky formulované zo strany väzobne stíhanej osoby, sa v prípade väzby automaticky pretavuje do porušenia práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (III. ÚS 33/2021).

23. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery z neho všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, pričom zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody

(I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015, IV. ÚS 590/2020). Úlohou ústavného súdu tak v danom prípade bolo najmä to, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či je odôvodnenie jeho rozhodnutia v načrtnutom smere ústavnoprávne akceptovateľné a taktiež či interpretácia a aplikácia relevantných právnych noriem zo strany najvyššieho súdu je zlučiteľná s ústavou a medzinárodnými záväzkami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

24. Ústavný súd sa okrem obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu oboznámil taktiež s odôvodnením prvostupňového uznesenia špecializovaného súdu (právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu totiž zahŕňa požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania, pozri napr. IV. ÚS 350/09). V konkrétnom prípade bola nevyhnutnosť daného postupu znásobená tým, že najvyšší súd na jednotlivé časti odôvodnenia uznesenia špecializovaného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby v odôvodnení napadnutého uznesenia explicitne odkazoval.

25. Z formulácie sťažnostných námietok je zrejmé, že sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal splnenie prvej materiálnej podmienky väzby, a teda dôvodnosť vedenia trestného stíhania proti jeho osobe. Súbežne však namietal taktiež ústavnú neudržateľnosť interpretácie a aplikácie kolúzneho dôvodu väzby v nadväznosti na skutkové okolnosti svojho väzobného stíhania, a to aj v kontexte ich nedostatočného odôvodnenia vo vzťahu k svojej osobe.

26. Z pohľadu základných väzobných podmienok sa pre vzatie obvineného do väzby, ako aj jej ďalšie trvanie vyžaduje kumulatívne splnenie materiálnych podmienok väzby vyplývajúcich z § 71 ods. 1 Trestného poriadku, a teda dôvodnosť trestného stíhania (prvý materiálny predpoklad väzby) a dôvodná obava z naplnenia jedného alebo viacerých deklarovaných väzobných dôvodov (druhý materiálny predpoklad väzby). Pre úplnosť je potrebné dodať, že skúmaniu materiálnych predpokladov väzby esenciálne predchádza skúmanie formálnych väzobných podmienok, medzi ktoré možno zaradiť vydanie a riadne oznámenie uznesenia o vznesení obvinenia osobe, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie. Túto formálnu podmienku však v žiadnom prípade nemožno stotožniť s materiálnoú podmienkou dôvodnosti trestného stíhania, a to najmä vzhľadom na ich odlišný účel, časové aspekty posudzovania, ako aj spôsob preukazovania a odôvodňovania. Splnenie formálnej podmienky spočívajúcej vo vydaní a v riadnom oznámení uznesenia o vznesení obvinenia je možné identifikovať z obsahu vyšetrovacieho spisu už v čase rozhodovania o vzatí obvineného do väzby (bez potreby vykonávania a vyhodnocovania ďalších dôkazov), pričom splnenie tejto formálnej podmienky väzby sa spravidla v ďalšom priebehu trestného konania nemení. Prvý materiálny predpoklad väzby spočívajúci v dôvodnosti vedeného trestného stíhania sa v priebehu trestného konania v nadväznosti na vykonávanie a vyhodnocovanie dôkazov v reálnom čase spravidla mení, pričom je potrebné ho skúmať vždy ku dňu konkrétneho rozhodnutia o väzbe enumerovaného v § 72 ods. 1 Trestného poriadku.

27. Vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania najvyšší súd uviedol, že „v zhode so záverom sudkyne pre prípravné konanie možno na základe doteraz zabezpečených dôkazov urobiť záver o tom, že z nich plynúce skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie, boli spáchané, pričom majú znaky trestných činov a sú tu dôvody na podozrenie, že sa ich dopustili obvinení.“. V ďalšom najvyšší súd explicitne odkázal na časť uznesenia sudkyne pre prípravné konanie, a to konkrétne na s. 24 až 31 jeho odôvodnenia, na ktorých sú uvedené konkrétne časti výpovedí obvinených a svedkov do času rozhodovania o väzbe sťažovateľa, ich

vyhodnotenie zodpovedajúce konkrétnemu procesnému štádiu, a to vo všeobecnej rovine vo vzťahu k všetkým spoluobvineným, ako aj vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa. K tomu najvyšší súd v rámci napadnutého uznesenia doplnil, že aj keď nie je úlohou súdov v rámci rozhodovania o väzbe hodnotiť dôkazy s konečnou platnosťou, na podstatné námietky obvinených v rámci rozhodovania o ich väzbe bolo potrebné zareagovať. Vo vzťahu k sťažovateľovi najvyšší súd dôvodnosť trestného stíhania v čase rozhodovania o väzbe vyvodil najmä z výpovede svedka [REDACTED] a taktiež ďalších osôb uvedených na s. 49 odôvodnenia napadnutého uznesenia. Ak všeobecné súdy na základe zákonne vykonaných dôkazov dospeli k záveru o dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa po tom, čo túto na oboch stupňoch posúdili materiálnym spôsobom, ústavný súd nevidí dôvod tieto skutkové a právne závery všeobecných súdov spochybňovať. Je potrebné opakovanne pripomenúť, že systémy všeobecného a ústavného súdnictva sú oddelené, aj keď v určitej miere komplementárne justičné systémy. Činnosť ústavného súdu vzhľadom na jemu zverenú subsidiárnu funkciu vo vzťahu k všeobecným súdom nemožno však v žiadnom prípade interpretovať tak, že predstavuje ich ďalšiu inštanciu. Uvedené platí rovnako nielen v rovine meritórnych, ale tiež procesných otázok. Ak je interpretácia a aplikácia relevantných právnych noriem zo strany všeobecných súdov zlučiteľná s ústavou a medzinárodnými záväzkami, ktorými je Slovenská republika viazaná, sťažovateľom uplatnené námietky nedosahujú príslušnú ústavnoprávnu relevanciu, na podklade ktorej by bolo možné vysloviť záver o porušení ústavy a medzinárodného paktu z pohľadu nesplnenia prvého materiálneho predpokladu väzby.

28. Na uvedených skutočnostiach nemohli nič zmeniť ani námietky sťažovateľa spočívajúce v nedostatočnej identifikácii stíhaného skutku, ako aj skutočnosti, že jeho obvinenie je založené najmä na výpovedi svedka [REDACTED], ktorý má v iných trestných konaniach postavenie spolupracujúceho obvineného. Vo vzťahu k tzv. doktríne totožnosti skutku, ktorej uplatňovanie je podmienené jeho presnou identifikáciou vylučujúcou, aby bol skutok stíhaný v rámci trestného konania zameniteľný s akýmkoľvek iným konaním, je potrebné uviesť, že táto má svoje procesné opodstatnenie najmä vo vzťahu k meritórnym, resp. kvázi meritórnym rozhodnutiam v trestnom konaní, nie však k rozhodnutiam procesného charakteru, pod ktoré zaraďujeme napr. rozhodnutie o väzbe obvineného. Navyše vymedzenie skutku vzťahujúceho sa na sťažovateľa je vzhľadom na veľké množstvo rôznych skutkových okolností (dátumy podpisu zmlúv o mimosúdnom urovaní, spisová značka civilného súdneho konania, presné vymedzenie finančných súm súvisiacich s predmetným mimosúdnym urovaním, identifikácia osôb zúčastnených na danom skutku, číslo účtu spoločnosti [REDACTED] atď.) fakticky nezameniteľné s iným konaním, a to aj napriek skutočnosti, že v počiatočných štádiách trestného konania nebolo ustálené, v ktorom mesiaci roku 2019 a na ktorom mieste na území Slovenskej republiky mal byť skutok spáchaný. Inými slovami povedané, ak skutková veta uvedená v uznesení o vznesení obvinenia obsahuje dostatočné množstvo úplne určitých skutkových okolností garantujúcich nezameniteľnosť stíhaného skutku s iným konaním, z materiálneho pohľadu tento skutok nemôže byť zamenený s iným skutkom, a to aj napriek tomu, že obsahuje dve nie úplne jasné okolnosti týkajúce sa miesta a času jeho spáchania. Akýkoľvek iný prístup by znamenal neprípustný formalizmus, ktorý by determinoval požiadavku úplného zistenia skutkového stavu veci už v úvodných fázach prípravného konania.

29. Vzhľadom na počiatočné štádium trestného stíhania sťažovateľa v čase rozhodovania o jeho väzbe, avšak najmä vzhľadom na skutočnosť, že výpoveď svedka [REDACTED] bola verifikovaná aj prostredníctvom iných dôkazných prostriedkov majúcich nielen osobný, ale aj vecný charakter,

nebolo možné prisvedčiť sťažovateľovej námietke, že všeobecné súdy vyhodnotili výpoveď svedka [REDACTED] ako spolupracujúceho obvineného v rozpore s ustálenou judikatúrou ústavného súdu. Napokon vo svojej replike k vyjadreniu najvyššieho súdu už samotný sťažovateľ uvádza, že nespochybňuje možnosť aplikácie výpovede svedka [REDACTED], ako aj ďalších kajúcnikov vo vzťahu k rozhodovaniu o jeho väzbe, avšak namieta, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia, ako aj jemu predchádzajúceho uznesenia špecializovaného súdu nevyplýva, prostredníctvom ktorých skutočností uvádzaných vo výpovediach týchto osôb všeobecné súdy ustálili existenciu prvej materiálnej podmienky väzby. V uvedenom smere ústavný súd odkazuje na bod 38 odôvodnenia tohto nálezu.

30. Vo vzťahu k splneniu druhej materiálnej podmienky väzby je vo všeobecnosti potrebné uviesť, že dôvodná obava z naplnenia dispozície jednotlivých následkov predpokladaných § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku musí mať nielen svoju kvantitatívnu, ale najmä kvalitatívnu intenzitu. Pod jej kvalitatívnu stránku je pritom potrebné zaradiť nielen konkrétnosť skutkových okolností, na podklade ktorých sa konštatuje jej existencia, ale tiež požiadavku reálnosti a bezprostrednosti jej naplnenia bez rozhodnutia o väzbe obvineného. Reálnosť pritom spočíva v objektívnej možnosti vzniku predpokladaného následku a bezprostrednosť v miere pravdepodobnosti jeho naplnenia bez pozbavenia osobnej slobody obvineného, a to najmä z pohľadu zachovania, resp. pretrhnutia časových súvislostí jej trvania. Napokon konkrétnosť spočíva najmä v tom, či vôbec, kedy a akým spôsobom sa táto obava môže naplniť. Ústavný súd zároveň dopĺňa, že uvedené kvalitatívne kritériá dôvodnej obavy z naplnenia väzobného dôvodu musia byť v každom jednotlivom prípade splnené kumulatívne. Ak absentuje čo i len jedno z nich, nemôže dôjsť ku kladnému rozhodnutiu o väzbe trestne stíhanej osoby.

31. Pri posúdení dôvodnosti ústavnej sťažnosti vo vzťahu k splneniu druhej materiálnej podmienky väzby, a teda k existencii dôvodnej obavy z naplnenia deklarovaného väzobného dôvodu, ústavný súd vychádzal primárne z odôvodnenia napadnutého uznesenia v spojení s odôvodnením uznesenia špecializovaného súdu o vzatí sťažovateľa do kolúznej väzby v kontexte námietok uplatnených v rámci ústavnej sťažnosti. Vyjadrenie najvyššieho súdu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol brať do úvahy iba komplementárne, a to predovšetkým v rozsahu bližšej verifikácie dôvodov, pre ktoré bolo napadnuté uznesenie vydané. V tejto súvislosti dáva ústavný súd do pozornosti, že orgány verejnej moci sa vo vyjadrení po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie majú obmedziť na ozrejenie skutkových a právnych okolností existujúcich v čase vydania napadnutého rozhodnutia, ktoré boli predmetom posúdenia orgánu verejnej moci a ktoré sa premietli aj do odôvodnenia napadnutého individuálneho právneho aktu.

32. Vo vzťahu k dôvodu kolúznej väzby sťažovateľa najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: „*Obdobne je potrebné obmedziť možný vplyv obvinených [REDACTED] a [REDACTED] na ešte nevypočutých svedkov... V tomto smere podrobne schému možného kolúzneho konania opísala sudkyňa pre prípravné konanie (str. 34 až 35 napadnutého uznesenia) a nadriadený súd sa s uvedenými skutočnosťami stotožňuje a na tieto odkazuje.*“ Najmä z dôvodu plného stotožnenia sa najvyššieho súdu s odôvodnením kolúznej väzby sťažovateľa zo strany špecializovaného súdu je potrebné ďalšiu pozornosť venovať práve odôvodneniu uznesenia, ktorým bol sťažovateľ vzatý do väzby, a teda uznesenia sudkyne pre prípravné konanie. Tá vo vzťahu k sťažovateľovi uviedla: „*Dôvod kolúznej väzby na strane obvinených [REDACTED] a [REDACTED] súd s poukazom i na návrh prokurátora nachádza*

v skutočnostiach spočívajúcich v ich kontaktoch s členmi inkriminovanej zločineckej skupiny, s ktorými v období rokov 2016 až 2020 riešili na pozemkovom fonde viaceru reštitúciu. V zmysle návrhu prokurátora vyvstáva potreba vypočutia svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Obidvaja obvinení sa majú dlhodobejšie venovať obchodu s nehnuteľnosťami, z čoho možno usúdiť, že majú kontakt na zamestnancov regionálnych odborov Slovenského pozemkového fondu, či svedkov tejto trestnej činnosti, ktorých potreba výsluchu vyvstane z dôvodu zistenia príčin a podmienok páchanej trestnej činnosti tak, aby bolo možné posúdiť túto trestnú činnosť z hľadiska jej závažnosti (§ 119 ods. 1 písm. c) Tr. por.). Javí sa potreba stotožnenia ďalších nájomných a reštitučných konaní, na ktorých obvinení mohli participovať. Za tým účelom sa predpokladá i výsluch členov Rady fondu. Súd na základe týchto skutočností zisťuje obavu, že obvinení [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] by mohli uvedené osoby kontaktovať a nabádať ich k výpovediam skresľujúcim podstatné skutočnosti s cieľom získať zmiernenie, či zrušenie svojho obvinenia. Dané je i riziko z uplácania svedkov za týmto účelom. Takú obavu z marenia vyšetrovania umocňuje zistenie o ich dobrom finančnom zázemí. Dôkaz o priaznivých majetkových pomeroch obv. [REDAKOVANÉ] poskytuje prevod sumy 200.000,-€ z jeho účtu na účet v zahraničnej banke dňa 5.12.2019. Priaznivým majetkovým pomerom [REDAKOVANÉ] môže nasvedčovať zisk z trestnej činnosti, ktorú mala spáchať na jeho prospech obv. [REDAKOVANÉ].“

33. Ako možno z normatívnych ustanovení upravujúcich väzbu ako inštitút legálneho donútenia vyvodit', väzba je inštitút fakultatívny, a teda jej uvalenie nemožno automaticky prezumovať len po splnení formálnych a materiálnych podmienok. Súd sa pri rozhodovaní o väzbe musí dostatočne vyrovnáť so všetkými osobitosťami konkrétneho prípadu. Z tohto hľadiska sa uvalenie väzby obvinenému prezentuje ako prostriedok *ultima ratio*, a to najmä v nadväznosti na dôsledky, ktoré sa väzobným stíhaním obvineného spôsobujú. S pozbavením osobnej slobody formou väzby obvineného totiž súvisí nespočetné množstvo sprievodných negatívnych javov. Väzba predstavuje jeden z najzávažnejších zásahov do základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd, ku ktorému navyše dochádza v čase, keď o vine obvineného ešte nie je právoplatne rozhodnuté, čím je v niektorých prípadoch z dôvodu potreby naplnenia jej účelu v ospravedlniteľnom rozpore so zásadou prezumpcie nevinoty. Aj z týchto dôvodov môže byť pozbavenie osobnej slobody jednotlivca prostredníctvom väzby legitimizované iba v prípadoch, kde je to absolútne nevyhnutné na dosiahnutie účelu trestného konania a taktiež je to v súlade so zásadou proporcionality, fakultatívnosti a subsidiarity väzobného stíhania.

34. Ak kolúzne správanie obvineného vyplývajúce priamo zo stíhaného skutku nemôže byť (bez ďalšieho) autonómny dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (III. ÚS 33/2021) z dôvodu, že väzba nepredstavuje obligatórny inštitút procesného donútenia, nemožno rozumne prisvedčiť ani takým úvahám všeobecných súdov, podľa ktorých by dôvod kolúznej väzby mohol spočívať iba v samotnom charaktere trestnej činnosti, ako to v odôvodnení svojho uznesenia konštatuje sudkyňa pre prípravné konanie (s. 23 a 32 uznesenia o vzatí sťažovateľa do väzby). Z pohľadu fakultatívnosti väzobného stíhania totiž nie je možné identifikovať racionálny, avšak najmä právny argument, na podklade ktorého by bolo možné vysloviť záver, že dôvodnú obavu z kolúzneho správania obvineného možno bez pristúpenia ďalších konkrétnych skutočností odvodzovať len z charakteru stíhanej trestnej činnosti. Z totožných dôvodov, a teda z dôvodu vysokej miery abstrakcie a zovšeobecnenia, je možné odmietnuť aj argument všeobecných súdov o prokurátorom tvrdených, avšak bližšie nepreukázaných kontaktoch

sťažovateľa s ostatnými spoluobvinenými. Napokon samotná sudkyňa pre prípravné konanie vo vzťahu k prokurátorom navrhovanému dôvodu preventívnej väzby uvádza, že sťažovateľ je obvinený „zo spáchania trestného činu pozostávajúceho z jedného samostatného skutku spáchaného v istom čase, nejedná sa o dlhodobejšie pokračovanie v trestnej činnosti.“. Vo vzťahu k dôvodu kolúznej väzby sťažovateľa preto vyznieva zmätočne, keď sudkyňa pre prípravné konanie na iných miestach odôvodnenia svojho uznesenia konštatuje, že sporné kontakty s členmi inkriminovanej zločineckej skupiny mali zo strany sťažovateľa prebiehať medzi rokmi 2016 až 2020. V načrtnutom kontexte je potrebné dodať, že na to, aby kontakty sťažovateľa po pristúpení konkrétnych okolností (k čomu v preskúmvanej veci nedošlo) vôbec bolo možné vyhodnotiť ako kontakty zakladajúce dôvod kolúznej väzby, tieto by museli byť nie bežného, ale kvalifikovaného charakteru, čo však v konaní predchádzajúcom vzatiu sťažovateľa do väzby preukázané nebolo. Je potrebné prisvedčiť argumentu sťažovateľa, že keď by vo vzťahu k stíhanej trestnej činnosti existovali kvalifikované vzťahy medzi ním a ostatnými spoluobvinenými v nadväznosti na stíhaný charakter trestnej činnosti, muselo by to esenciálne viesť k jeho subsumovaniu pod zločineckú skupinu, k čomu však nedošlo. Ak by ústavný súd pripustil záver, že akýkoľvek potenciálny kontakt obvineného so spoluobvinenými alebo svedkami je možné považovať za spôsobilý dôvod kolúznej väzby, dospel by k neprípustnému záveru, podľa ktorého by bol daný dôvod kolúznej väzby obligatórne v rámci každého trestného konania.

35. Sudkyňa pre prípravné konanie, s ktorej závermi sa najvyšší súd v napadnutom uznesení stotožnil, vo vzťahu k dôvodom kolúznej väzby sťažovateľa uviedla, že tieto vidí v potrebe výsluchu štyroch svedkov, a to svedkov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]. Nad rámec právneho názoru vyjadreného v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 33/2021 je potrebné uviesť, že ani označenie konkrétnych svedkov, ktorí ešte v konaní vypočutí neboli, uvedením ich mien nie je spôsobilé odôvodniť dôvod kolúznej väzby. Aj vo vzťahu k takto označeným svedkom musí existovať a byť preukázaná aj iná konkrétna, ale tiež reálna skutočnosť zakladajúca dôvodnú obavu, že ich ovplyvňovanie bude zo strany obvineného objektívne možné, a taktiež to, či a z akého dôvodu by k nemu v budúcnosti mohlo dôjsť. Uvedený názor je v súlade s novelizovaným znením ustanovenia § 72 ods. 2 časti prvej vety pred bodkočiarkou Trestného poriadku, podľa ktorého odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera, ktoré preukazujú dôvodnosť trestného stíhania a konkrétne skutočnosti, ktoré zakladajú dôvod väzby. Ústavný súd si je vedomý, že v čase rozhodovania o väzbe sťažovateľa ešte citované ustanovenie Trestného poriadku nebolo účinné, potreba predmetnej interpretácie dotknutých právnych noriem však už vtedy vyplývala z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu. Podľa uznesenia najvyššieho súdu č. k. 3 Tost 3/2010 zo 17. februára 2010 sa konkrétnymi skutočnosťami odôvodňujúcimi obavu z možného väzobného následku rozumejú len také skutočnosti, ktoré reálne odôvodňujú takúto obavu. Nepostačuje preto len akési hmlisté, neisté a konkrétnymi skutočnosťami dostatočne neodôvodnené podozrenie z následku predpokladaného v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku, keďže by viedlo k nedôvodným zásahom do ústavou zaručenej osobnej slobody.

36. Rešpektujúc skôr uvedené skutočnosti, je potom potrebné *argumentum a maiori ad minus* ustáliť, že ak bez uvedenia konkrétnych a reálnych okolností odôvodňujúcich dôvod kolúznej väzby nemožno dospieť k záveru o jej zákonnosti, resp. ústavnosti, k takému záveru nemožno dôjsť ani vtedy, keď kolúzna väzba sťažovateľa bola všeobecnými súdmi odôvodňovaná neurčitými, budúcimi, resp. podmienenými okolnosťami, ako napr. kontakt na bližšie neurčených zamestnancov

bližšie neurčených regionálnych odborov Slovenského pozemkového fondu, výsluchy bližšie neurčených svedkov, ktorých potreba ešte len v priebehu trestného konania vyvstane, potreba stotožnenia ďalších nájomných a reštitučných konaní, resp. riziko uplácania bližšie neurčených svedkov z dôvodu dobrých majetkových pomerov, ktoré sudkyňa pre prípravné konanie odôvodnila obchodnoprávnou (nie osobnou) bankovou transakciou sťažovateľa bez preukázania akéhokoľvek jej súvisu s vyšetřovanou trestnou vecou.

37. Nepripustný formalizmus všeobecných súdov vo vzťahu ku skúmaniu dôvodov kolúznej väzby sťažovateľa ako jej druhého materiálneho predpokladu možno vidieť taktiež v tom, že sudkyňa pre prípravné konanie doslova opísala skutočnosti uvádzané v návrhu prokurátora, a to bez akýchkoľvek vlastných právnych úvah reflektujúcich okolnosti uvádzané sťažovateľom pri informatívnom výsluchu pred rozhodnutím o jeho väzbe, ako aj celkovú dôkaznú situáciu obsiahnutú v rámci vyšetřovacieho spisu. Inými slovami povedané, keď súd rozhodujúci o väzbe doslova kopíruje dôvody uvádzané prokurátorom v návrhu na vzatie do väzby, také rozhodnutie môže byť považované za preskúmateľné iba v prípade, ak z neho jednoznačne vyplýva, z akých dôvodov sa s návrhom prokurátora v celom rozsahu stotožnil, resp. prečo sa potenciálne s návrhom prokurátora v časti stotožnil a v časti nestotožnil. Na uvedené ústavný súd poukazuje aj z dôvodu, že z uznesenia sudkyne pre prípravné konanie o vzatí sťažovateľa do kolúznej väzby vôbec nevyplýva, prečo sa špecializovaný súd nestotožnil s niektorými prokurátorom uvádzanými skutočnosťami odôvodňujúcimi dôvod kolúznej väzby sťažovateľa, ako napr. možné prepojenie spoločnosti [REDAKOVANÉ] na sťažovateľa, potreba stotožnenia ďalších svedkov prostredníctvom justičnej spolupráce so Spojenými arabskými emirátmi, resp. konanie sťažovateľa na základe plných mocí udelených jeho starou mamou a bývalou svokrou. Za tejto situácie je možné sa iba domnievať, že špecializovaný súd v uvedených skutočnostiach dôvod kolúznej väzby sťažovateľa nevidel. V obdobne neurčitých a nepreukázaných skutkových okolnostiach však tento zároveň dôvod kolúznej väzby videl.

38. V neposlednom rade však ústavný súd poukazuje aj na ďalšiu zásadnú vadu rozhodnutia o väzbe sťažovateľa, ktorou je nepripustné pričítanie totožných skutkových okolností odôvodňujúcich konkrétny dôvod väzby viacerým obvineným súčasne, a to bez náležitej diferenciacie v nadväznosti na materiálnu dôkaznú situáciu. V konkrétnom ústavný súd za rozporné s označeným základným právom na osobnú slobodu, resp. právom na slobodu a osobnú bezpečnosť považuje to, že dôvody kolúznej väzby sťažovateľa vyjadrené v uznesení sudkyne pre prípravné konanie, s ktorými sa najvyšší súd v celom rozsahu stotožnil, sa mali v celom rozsahu vzťahovať aj na obvineného [REDAKOVANÉ]. Aj uvedená okolnosť svedčí o dôvodnosti výhrad ústavného súdu vo vzťahu k odôvodňovaniu väzobných rozhodnutí uvedených v predchádzajúcom bode tohto nálezu, keďže dôvody väzby pri týchto dvoch spoluobvinených nediferencoval ani prokurátor vo svojom návrhu, ani najvyšší súd v rámci inštančného rozhodovania o väzbe sťažovateľa.

39. Ústavný súd však už v minulosti uviedol, že splnenie materiálnych podmienok väzby vrátane možnosti nahradenia väzby ako zabezpečovacieho inštitútu procesného donútenia je potrebné vždy posudzovať vo vzťahu ku konkrétnemu obvinenému, a to aj v prípade, ak v rámci jedného trestného konania týkajúceho sa totožných skutkov sú súbežne väzobne stíhané viaceré osoby. Uvedené konštatovanie je odôvodnené najmä tým, že dôvodnosť trestného stíhania každého obvineného by mala byť posudzovaná v nadväznosti na materiálnu dôkaznú situáciu týkajúcu sa výlučne jeho osoby a taktiež z dôvodu, že dôvodná obava z naplnenia následku uvedeného v § 71 ods. 1 písm. a)

až c) Trestného poriadku musí, rešpektujúc zákonnú dikciu predmetného ustanovenia, vždy vyplývať z konania obvineného, resp. z ďalších skutočností vzťahujúcich sa na jeho osobu. Z uvedeného vyplýva, že pri rozhodovaní o väzbe v rámci tzv. skupinových trestných vecí je vždy potrebné dbať na individualizáciu posudzovania tzv. dvojitého materiálneho predpokladu väzby a taktiež individualizáciu posudzovania možností nahradenia väzby, pričom konkrétne právne závery všeobecných súdov prijaté vo vzťahu k jednému obvinenému nemožno *a priori* zovšeobecňovať aj vo vzťahu k ostatným spoluobvineným (IV. ÚS 551/2021).

40. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo na slobodu a osobnú bezpečnosť podľa čl. 9 ods. 1 medzinárodného paktu (bod 1 výroku). Zároveň ústavný súd v súlade s § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyhovel návrhu na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku). Najvyšší súd je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť, pričom je viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

41. V závere ústavný súd dodáva, že v čase vydania tohto nálezu si bol vedomý toho, že sťažovateľ už nie je stíhaný väzobne, a teda že zásah do označeného základného práva na osobnú slobodu, resp. práva na slobodu a bezpečnosť už ďalej bezprostredne netrvá. To však podľa názoru ústavného súdu nepredstavuje prekážku rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto nálezu, keďže ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spravidla nekonštituuje nové trestnoprosesné vzťahy, ale deklaruje ich predošlý nesúlad s ústavou, resp. medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Z uvedeného môžu a v zásade pre sťažovateľa aj vyplývajú ďalšie hmotnoprávne, ako aj procesné nároky, ktorých by sa bez deklarátorneho účinku nálezu ústavného súdu domáhať nemohol, čím by nedošlo k reparácii v čase, keď je táto ešte spôsobilá vyvážiť negatívne dôsledky právoplatného rozhodnutia všeobecných súdov na oprávnené záujmy väzobne stíhanej osoby.

V.

Trovy konania

42. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 707,45 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 vyhlášky pri zastupovaní pred ústavným súdom základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je v sume 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,87 eur, pričom základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur.

43. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a samotné podanie ústavnej sťažnosti). V roku 2022 vznikol sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania za jeden úkon právnej služby (podanie repliky k vyjadreniu najvyššieho súdu).

44. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť právnemu zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenému v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu